

Sygn. akt IV KK 542/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Rafał Malarski (sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

Protokolant Patrycja Kotlarska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Andrzeja Pogorzelskiego,
w sprawie **J. R.** o zadośćuczynienie
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 7 kwietnia 2022 r.,
kasacji wniesionej przez prokuratora Prokuratury Okręgowej w K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 15 lipca 2021 r., sygn. akt II AKa (...),
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w K.
z dnia 8 marca 2021 r., sygn. akt XXI Ko (...),

**uchyla zaskarżony wyrok utrzymujący w mocy wyrok Sądu
pierwszej instancji w części zasądzającej kwotę 55 000 zł tytułem
zadośćuczynienia za tymczasowe aresztowanie przez okres od
19 października 2004 r. do 23 maja 2005 r. i przekazuje sprawę w
tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego
rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K., wyrokiem z 8 marca 2021 r., zasądził od Skarbu Państwa na rzecz J. R. kwotę 250 000 zł tytułem zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie w sprawie V K (...) Sądu Okręgowego w K. przez okres od 19 stycznia 2003 r. do 23 maja 2005 r., a w pozostałym zakresie wnioszek oddalił. Sąd Apelacyjny w (...) – po rozpoznaniu w dniu 15 lipca 2021 r. apelacji prokuratora na niekorzyść wnioskodawcy, w której utrzymywał, że wnioskodawcy przysługuje tylko zadośćuczynienie w wysokości 195 000 zł, bowiem od 19 października 2004 r. do 23 maja 2005 r. stosowane było wobec niego równoległe tymczasowe aresztowanie w innej sprawie, która zresztą jeszcze się nie zakończyła – utrzymał w mocy pierwszoinstancyjny wyrok.

Prokurator Okręgowy w K. zaskarżył wyrok Sądu odwoławczego na niekorzyść J. R., zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie prawa, tj. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 552 § 4 k.p.k. oraz art. 433 § 1 i 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., polegające na nienależytym rozpoznaniu apelacji prokuratora i zaaprobowaniu błędnego poglądu, że okres pozbawienia wolności od 19 października 2004 r. do 23 maja 2005 r. podlegał kompensacji, mimo iż w tym czasie stosowany był wobec wnioskodawcy równorzędny środek zapobiegawczy. W konsekwencji autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania.

Stanowisko skarżącego zyskało wsparcie obecnego na rozprawie kasacyjnej prokuratora Prokuratury Krajowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się częściowo zasadna.

Korzystając z reguły interpretacyjnej ustanowionej w art. 118 § 1 k.p.k., trzeba na wstępie zauważyć, że wprawdzie w części wstępnej apelacji jej autor wyraził wolę zaskarżenia pierwszoinstancyjnego wyroku w całości, to jednak treść sformułowanego zarzutu i *petitum* środka odwoławczego niezbiecie wskazywała, że przedmiotem zaskarżenia była tylko część wyroku Sądu *a quo* zasądzająca kwotę 55 000 zł. Zatem rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w zakresie zasądzającym sumę 195 000 zł uprawomocniło się już w pierwszej instancji. Co za tym idzie,

zakres kasacyjnego zaskarżenia był odpowiednio węższy niż ogólnikowo zadeklarowany przez prokuratora.

Krytycznie należało odnieść się do poglądu skarżącego, jakoby jednoczesne stosowanie wobec oskarżonego dwóch (lub więcej) identycznych izolacyjnych środków zapobiegawczych uprawniało do przyznania mu rekompensaty jedynie w razie uznania wszystkich tych środków za niewątpliwie niesłuszne. Treść art. 552 § 4 k.p.k. takich ograniczeń nie stawia. Skoro wskazany przepis nie określa, że zwrot „niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie” nie ma zastosowania przy tzw. aresztowaniu nakładczym, to – *lege non distinguente* – takiego wąskiego rozumienia komentowanego rozwiązania nie wolno wprowadzać interpretatorowi. Przedstawione podejście współgra z fundamentalnymi zasadami konstytucyjnymi (np. art. 7 Konstytucji RP) oraz z zasadami sprawiedliwości i słuszności.

Jawiło się w związku z tym pytanie, czy rekompensata za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie wykonywane równolegle z innym tego rodzaju środkiem zapobiegawczym, stosowanym rzecz jasna w innej sprawie, przysługuje w takiej wysokości, jakby wykonywane było samodzielnie, czy też tylko w wysokości odpowiadającej dodatkowym dolegliwościom łączącym się z tzw. aresztem nakładczym. O ile w pierwszej wersji, w razie skazania w innej sprawie – wobec konieczności zaliczenia na poczet kary okresu tymczasowego aresztowania w niej stosowanego – mogłyby wystąpić poważne komplikacje (wszak za tzw. areszt nakładczy doszłoby już wcześniej do zasądzenia pełnej rekompensaty), o tyle w drugiej wersji przewyciężenie takich trudności rysowało się jako całkiem realne: w wypadku uniewinnienia lub umorzenia postępowania w innej sprawie nie byłoby przeszkód prawnych do zasądzenia pełnego odszkodowania i zadośćuczynienia, natomiast w razie skazania – i to wydaje się kluczowe – zaistniałaby bezdyskusyjna możliwość zaliczenia czasu tymczasowego aresztowania na poczet kary, jako że uprzednie krzywdy wywołane dodatkowymi uciążliwościami zostałyby już zrekompensowane.

Sumując powyższe rozważania, trzeba stwierdzić: **W wypadku uznania tymczasowego aresztowania za niewątpliwie niesłuszne, stosowanego równolegle z najostrzejszym środkiem zapobiegawczym w innej sprawie, wnioskodawcy przysługuje co do zasady – w myśl art. 552 § 4 k.p.k. –**

zadośćuczynienie, tyle że jedynie w rozmiarze odpowiadającym dodatkowym dolegliwościom zwiększającym poczucie krzywdy, które nie wystąpiłyby, gdyby nie istniał tzw. areszt nakładczy; obowiązek wykazania owych dodatkowych krzywd ciąży na osobie ubiegającej się o zasądzenie takiej rekompensaty.

Dlatego Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu Okręgowego w K. zasądzający tytułem zadośćuczynienia sumę 55 000 zł za okres tymczasowego aresztowania od 19 października 2004 r. do 23 maja 2005 r. i przekazał sprawę w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania (art. 537 § 2 k.p.k.).

W ponownym postępowaniu odwoławczym wnioskodawca zobligowany będzie wykazać, na czym polegały ewentualne dodatkowe krzywdy wywołane tzw. aresztem nakładczym, oraz określić szacunkową sumę pieniężną mogącą stanowić odpowiednie zadośćuczynienie, uwzględniające właściwe w rozpoznawanym wypadku czynniki związane np. z ograniczeniem widzeń, korespondencji, korzystania z telefonu czy Internetu.